

Szent Száva (Sveti Sava)

(1175-1235)

Szent Száva – Rastko Nemanjić, szerzetesi nevén Száva – a középkori szerb államalakulatokat egyesítő Nemanja Stefan nagyzsupán harmadik, legkisebb fia.

Száva alapította meg az önálló Szerb Ortodox Egyházat, aminek első érseke is ő volt.

Száva volt az egységes középkori szerb állam egyik megszilárdítója, valamint az első szerb irodalmi művek szerzője is.

1190 – Apjától megkapja Hum földjének (a mai Hercegovina jelentős része) irányítását.

1192 – Orosz szerzetesekkel a görögországi Athos szent hegyére menekül, ahol belép a szerzetesek közé és felveszi a Száva nevet.

1198 – Az időközben a trónról lemondott és szerzetesként Szimeon nevet felvett apjával közösen újra alapítja szerb kolostorként Hilandart (Hilandarion) az Athoszon.

1198 – Összeállítja a Hilandari Tipikont. (kolostori szabályzat)

1199 – Összeállítja a Kareai Tipikont.

1208 – Visszatér Szerbiába az időközben (1199-ben) elhunyt apjának ereklyéivel.

1208 után – A Sztudenicai Kolostor archimandritájaként vezető szerepet vállal a szerbiai egyház életében – és az apját a trónon követő – középső testvére Stefan oldalán országa államügyeinek intézésében. Összeállítja a Sztudenicai Tipikont, ennek részeként írja meg az első szerb irodalmi művet „Szent Szimeon életét”, valamint összeállítja Szt. Szimeon liturgiáját.

1217 – Testvére, Stefan Nemanjić a pápától koronát kap.

1219 – Száva a nikeai (ökomenikus) pátriárkától megkapja a szerb ortodox egyház önállóságát, és a pátriárka Szávát az első szerb érsekké szenteli fel.

1220 – Száva a pápától engedélyt kap arra, hogy a szerb ortodox érsek áldja meg a szerb király koronáját – így szoros kapcsolatot tud kiépíteni az állam és az egyház között. Kialakítja a szerb egyház szervezetét, nyolc püspökséget alapít, rendezi a kolostorok működését, iskolákat és kórházakat hoz létre a kolostorokon belül, görög eredetiek alapján összeállítja az első szerb jogszabálygyűjteményt a Zakonopravilo-t (Nomokanon). Tevékenységének eredménye, hogy megerősíti pravoszláv vallásában az ország népét.

Szent Száva tevékenységének köszönhetően a szerb nép és Szerbia civilizációs forradalmon megy át, melynek eredményeként az individuális szerb kultúra az európai kultúrák családjának egyik tagjává vált, s a kor legfejlettebb bizánci (balkáni) műveltségét közvetítő keleti kereszténységgel kapcsolódott össze.

1230 előtt – A Szentföldre utazik, Akonban Szt. György, a Sínai-hegyen Szt. János kolostorát alapítja meg, visszatértében meglátogatja Nikeát, ahol megkapja a jogot, hogy a szerb egyház érsekét nem a pátriárka, hanem a szerb püspökök kara szentelje fel.

1233 – A szerb egyház vezetését átadja tanítványának I. Arszennek, ezt követi második útja a Szentföldre.

1235 – A Szentföldről való visszatértében, a bolgár fővárosban Veliko Trnovóban, hal meg január 27. napján.

1237 – Vladisláv szerb király a dél-nyugat szerbiai Mileseva kolostorába viteti át Szent Száva ereklyéit.

1594 – Szinán török pasa a bánáti szerbek lázadását megtorlandó a Belgrád melletti Vracsar mezején nyilvánosan elégetti Szent Száva ereklyéit.

Ekkorra már Szent Száva kultusza mély gyökeret eresztett a szerb nép lelkében, nevéhez számos legenda, hiedelem, népköltészeti alkotás kapcsolódik.

A XIX. században – elsősorban a magyarországi szerb polgári közegekből terjed el ismét Szent Szávának, mint a szerb kultúra, művelődés és oktatásügy védőszentjének mai kultusza. A magyarországi szerb kisebbség január 27-én üli meg Szent Száva ünnepét.

Budapesten, a Szerb Országos Önkormányzat, a Magyarországi Szerb Kulturális és Dokumentációs Központ, valamint a Fővárosi Szerb Önkormányzat rendezésében január 29-én került sor a hagyományos Szent Száva Nap megünneplésére. Az ünnepségen jelen volt és köszöntőt mondott Dr. Mádl Ferenc köztársasági elnök. Gyurcsány Ferenc kormányfő levelét Dr. Szabó Vilmos államtitkár olvasta fel. Ünnepi műsor következett, majd Dragan Kojadinovic, a Szerb Köztársaság kulturális minisztere tartott előadást. A Szerb Országos Önkormányzat Közgyűlésének határozata alapján Dr. Pavlov Milica elnök átadta az idei „Szent Száva-díjakat” a szerb közösség arra érdemes tagjainak. Kitüntetésben részesült:

Doboziné Neducsin Náda, kiemelkedő pedagógiai és kulturális tevékenységéért, önzetlen munkájáért, melyet a szerb nyelv és identitás megőrzéséért tett. Battonyán született, napjainkban nyugdíjasként még mindig aktív résztvevője és szervezője a szerbek kulturális életének Szegeden és környékén.

A Szegedi Helyi Szerb Közösség: a díjjal a közösség több mint egy évtizedes munkáját ismerték el, melyet a szerb kultúra hagyományainak fejlesztéséért és megőrzéséért tett.

Jancsikin Jeftimir: posztumusz Szent Száva díját két fia, Ljubomir és Jovan vehette át. A deszki születésű Jancsikin Jeftimir 1924-ben született és már tizenévesen aktív résztvevője volt a deszki szerbek kulturális életének, részt vett az amatőr színjátszásban, annak kialakításában. Munkáját fiai folytatják.

Ljubomir Ristic a szerb kulturális kapcsolatok kiépítéséért és ápolásáért kapott díjat. Több évtizedre nyú-

lik vissza jó kapcsolata a hazai szerbekkel, lehetővé tette kulturális együttesek fellépését, a Magyar Rádió Szerb Szerkesztőségének népzenei anyagát bővítette, koncerteket, fellépéseket szervezett.

Magi István: a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának művészeti osztályvezetője, a kezdetektől közreműködött a magyarországi hivatásos nemzeti színházak – köztük a hazai Szerb Színház – státusának és finanszírozási hátterének megteremtésében. Jelentős szerepe volt abban, hogy a Szerb Színház fenntartásában és működési formájában bekövetkezett változások ne veszélyeztessék a művészeti műhely munkáját. Hivatali kötelezettségein túl figyelemmel kísérte a Szerb Színház munkáját, jelen volt bemutatóin, szakmai tanácsokkal, ötletekkel segítette a színházat, jó kapcsolatot alakított ki a szerb közösség tagjaival, vezetőivel. Példaértékű munkájáért vehette át a díjat.

Bajtai László felvételei